

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

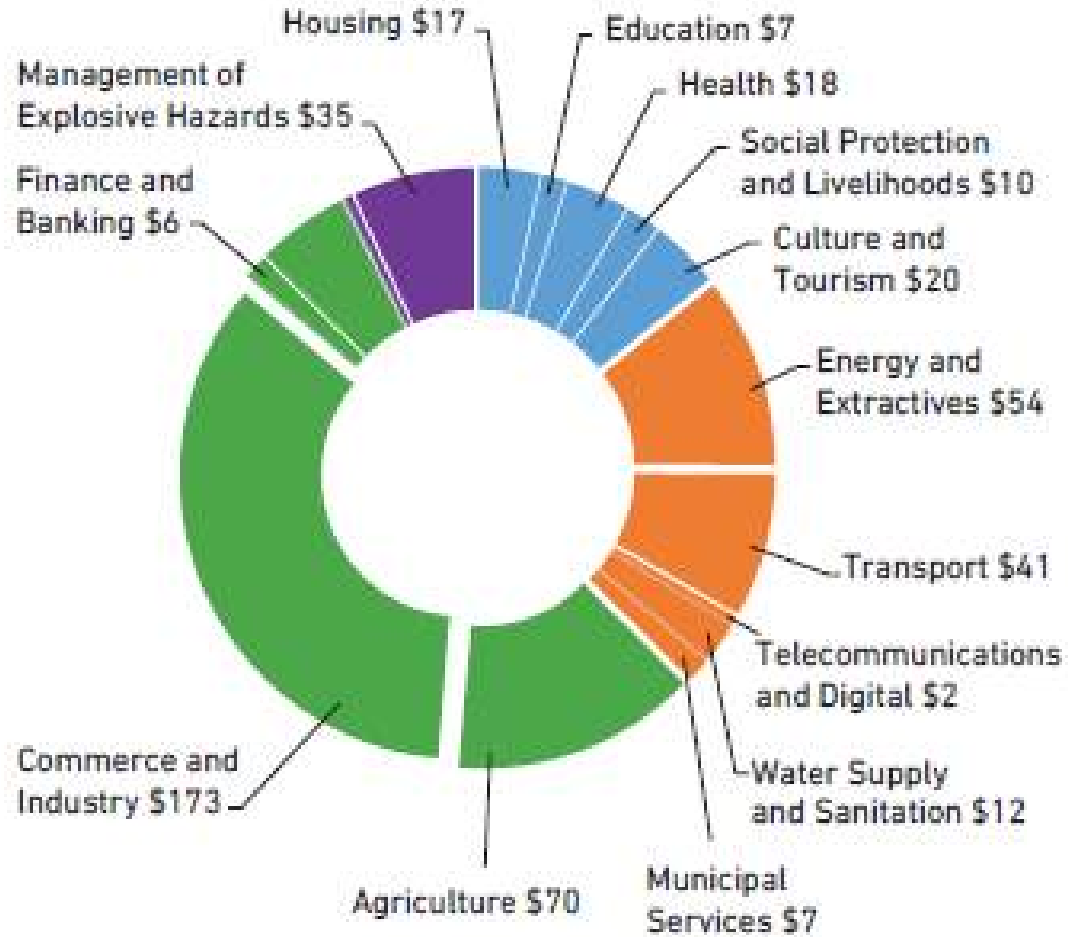

Переробка сільськогосподарської продукції: важливість, проблеми і перспективи

Володимир Отченашко

начальник науково-дослідної частини

13 лютого 2025 року

**2024,
Total loss
(US\$
billion):
US\$499
billion**

2024

The damage and losses suffered by Ukrainian agriculture are estimated to amount to **US\$80.1 billion**, with losses accounting for 87 percent of the total

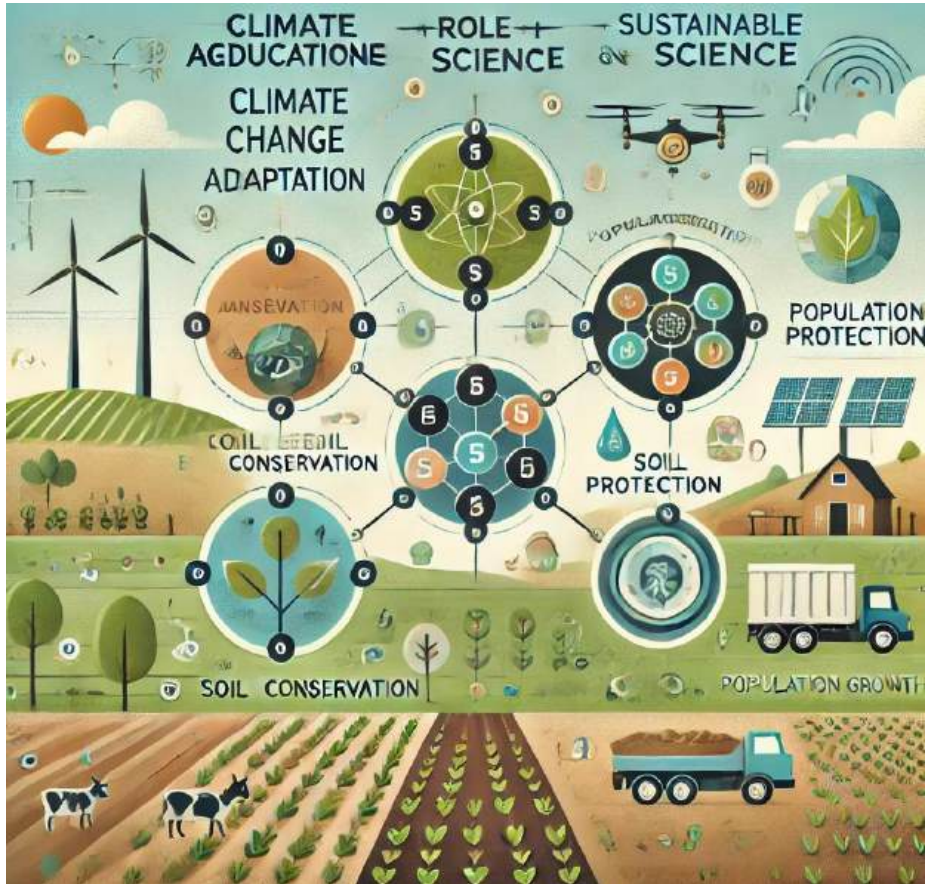

Стале сільське господарство — це концепція, яка охоплює методи ведення сільськогосподарської діяльності з метою задоволення поточних потреб людства в продуктах харчування та ресурсах без шкоди для здатності майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби.

Основні принципи:

- 1.Збереження природних ресурсів** (раціональне використання ґрунту, води, повітря та біорізноманіття з метою збереження їх для майбутніх поколінь).
- 2.Екологічна безпека** (мінімізація впливу на довкілля шляхом зменшення використання хімічних добрив і пестицидів, запобігання ерозії ґрунту та зниження викидів парникових газів)
- 3.Економічна стабільність** (спрямованість на створення довгострокових економічно вигідних систем, які забезпечують сталі доходи фермерів і стійкість до економічних коливань).
- 4.Соціальна відповідальність** (забезпечення справедливих умов праці, якість життя, розвиток місцевих громад і підтримка соціальної справедливості).

Виклики для сільського господарства

- Кліматичні зміни (коливання температур, зміна опадів)
- Деградація ґрунтів та зниження родючості
- Забруднення навколишнього середовища
- Зростання населення

Виклики і можливості інтеграції сільського господарства України до ЄС

- ✓ Відповідність / невідповідність політиці та стандартам ЄС
- ✓ Конкуренція на європейському ринку
- ✓ Зміна субсидій та дотацій
- ✓ Доступ до нових ринків
- ✓ Екологічні вимоги / благополуччя тварин
- ✓ Технологічна модернізація

СТРАТЕГІЯ

розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року

Про схвалення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з...

Документ 1163-2024-р, чинний, поточна редакція – Прийняття від 15.11.2024

Інформація Звернення Карта документа Зміст документа Пошук у тексті Текст для друку

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від 15 листопада 2024 р. № 1163-р
Київ

Про схвалення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у

На сьогодні обсяги та додана вартість переробленої сільськогосподарської сировини в Україні є одними з найнижчих серед європейських країн. При цьому за останніх два десятиліття сільськогосподарське виробництво змістилося в бік виробництва зерна (зростання у 2,2 раза з 1991 року по 2021 рік), у той час як виробництво цукрового буряку скоротилося у 3,3 раза, м'яса у забійній вазі - у 1,7 раза, молока - у 2,6 раза. Кількість великої рогатої худоби за цей період зменшилася у 9,3 раза, свиней - у 3,5 раза, овець та кіз - у 7,7 раза. Частка продукції рослинництва у виробництві продукції сільського господарства України у 2021 році становила 82,3 відсотка. Це суттєво відрізняється від структури сільськогосподарського виробництва ЄС, де 57 відсотків продукції припадає на рослинництво і 43 відсотки - на тваринництво з високою часткою молочної продукції та свинарства.

Виробництво та експорт сировинних товарів (зернових та олійних культур і рослинної олії) не повинні скорочуватися, оскільки вони є висококонкурентними видами продукції та важливими джерелами надходження іноземної валюти. Водночас частина виробників потребує підтримки для розширення асортименту товарів шляхом інтенсивної переробки та збільшення різноманітності продукції з високою доданою вартістю. У світовому масштабі ринок продуктів переробки зерна обчислюється мільярдами доларів США і споживання таких продуктів постійно зростає. Зокрема, доцільним є виробництво та експорт продуктів переробки кукурудзи з високою доданою вартістю (крохмаль, глюкоза, фруктоза, лізин, глютамінова кислота, лимонна кислота тощо). Особливої уваги набуває виробництво продукції з високою доданою вартістю, яку Україна імпортує в значних обсягах.

Стратегічна ціль 3. Забезпечення стійкості сільськогосподарського сектору, підтримка справедливих доходу виробників та підвищення їх конкурентоспроможності

Візія. Відновлення та удосконалення сільського господарства, відбудова та створення нових продовольчих систем, зростання частки товарів з високою доданою вартістю, забезпечення отримання виробниками сільськогосподарської продукції незалежно від розміру справедливих доходу, прозорого та інклюзивного доступу до фінансування, зокрема для малих виробників сільськогосподарської продукції

Харчова промисловість у товарній структурі експорту України у 2023 році

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	Обсяг, тис. дол. США	Частка в усьому експорті, %
Усього	36182902,9	100,0
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	1363232,6	3,8
02 м'ясо та їстівні субпродукти	892295,2	2,5
04 молоко та молочні продукти, яйця птиці; натуральний мед	403527,6	1,1
II. Продукти рослинного походження	11716693,9	32,4
10 зернові культури	8306665,9	23,0
12 насіння і плоди олійних рослин	2819494,1	7,8
III. 15 Жири та олії тваринного або рослинного походження	5649063,6	15,6
IV. Готові харчові продукти	3271695,0	9,0
17 цукор і кондитерські вироби з цукру	596351,5	1,6
19 готові продукти із зерна	314370,8	0,9
22 алкогольні і безалкогольні напої та оцет	283012,9	0,8
ІНШІ ПРОДУКТИ	14182217,9	39,2

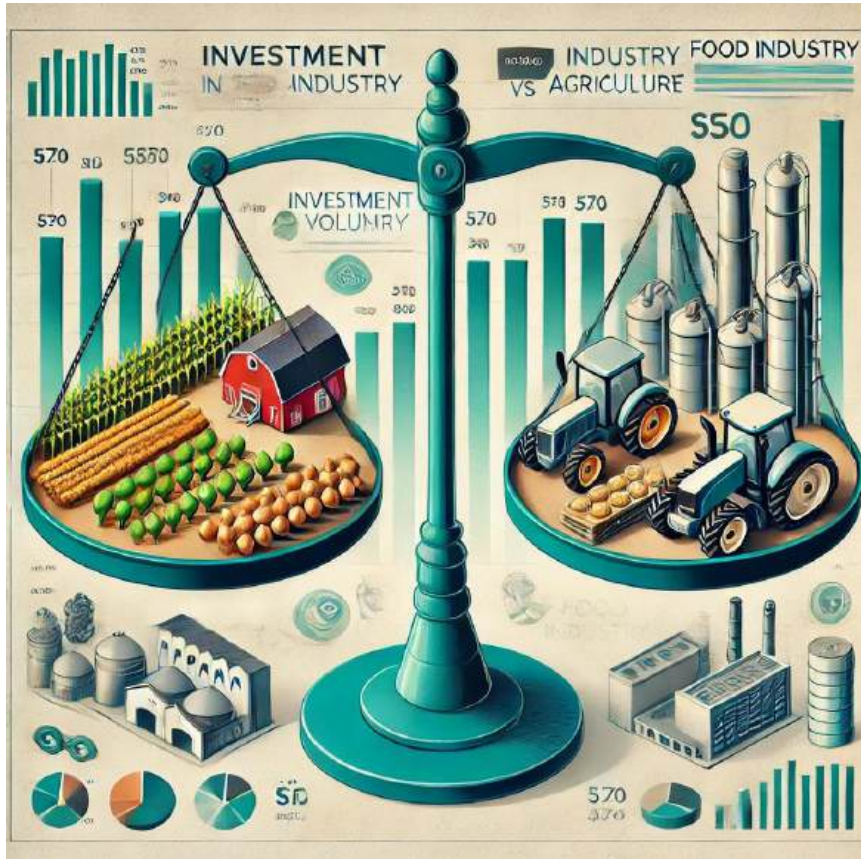
Рівень переробки основних видів сільськогосподарської продукції підприємствами, що займаються їх зберіганням та переробленням у 2023 році (за даними Ю.О. Лупенко)

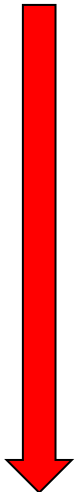
Продукція	Виробництво, тис. т	Переробка, тис. т	Переробка у % до виробництва
Зернові і зернобобові культури	59772	3491	5,8
пшениця	21825	1243	5,7
кукурудза на зерно	31030	1709	5,5
ячмінь	5507	371	6,7
Жито	231	55	23,6
гречка	211	62	29,3
Боби сої	4743	1061	22,4
Насіння ріпаку	4184	658	15,7
Насіння соняшнику	12760	8877	69,6
Молоко	7430	2918	39,3
М'ясо	3100	1890	61,0

Співвідношення обсягів інвестицій у харчову промисловість до сільського господарства

Роки	Сільське господарство, лісове господарство та рибне, млрд грн	Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, млрд грн	Співвідношення обсягів інвестицій у харчову промисловість до сільського господарства, %
2012	19,2	13,9	72,3
2013	18,9	15,3	80,7
2014	18,5	13,7	73,5
2015	29,9	14,4	48,3
2016	50,3	18,9	37,6
2017	64,1	19,3	30,2
2018	66,6	30,7	46,2
2019	59,9	30,8	51,4
2020	50,6	29,0	57,3
2021	69,9	28,2	40,2
2022	51,4	17,5	34,0
2023	65,1	32,6	50,1

Ефективність переробки кукурудзи на біоетанол

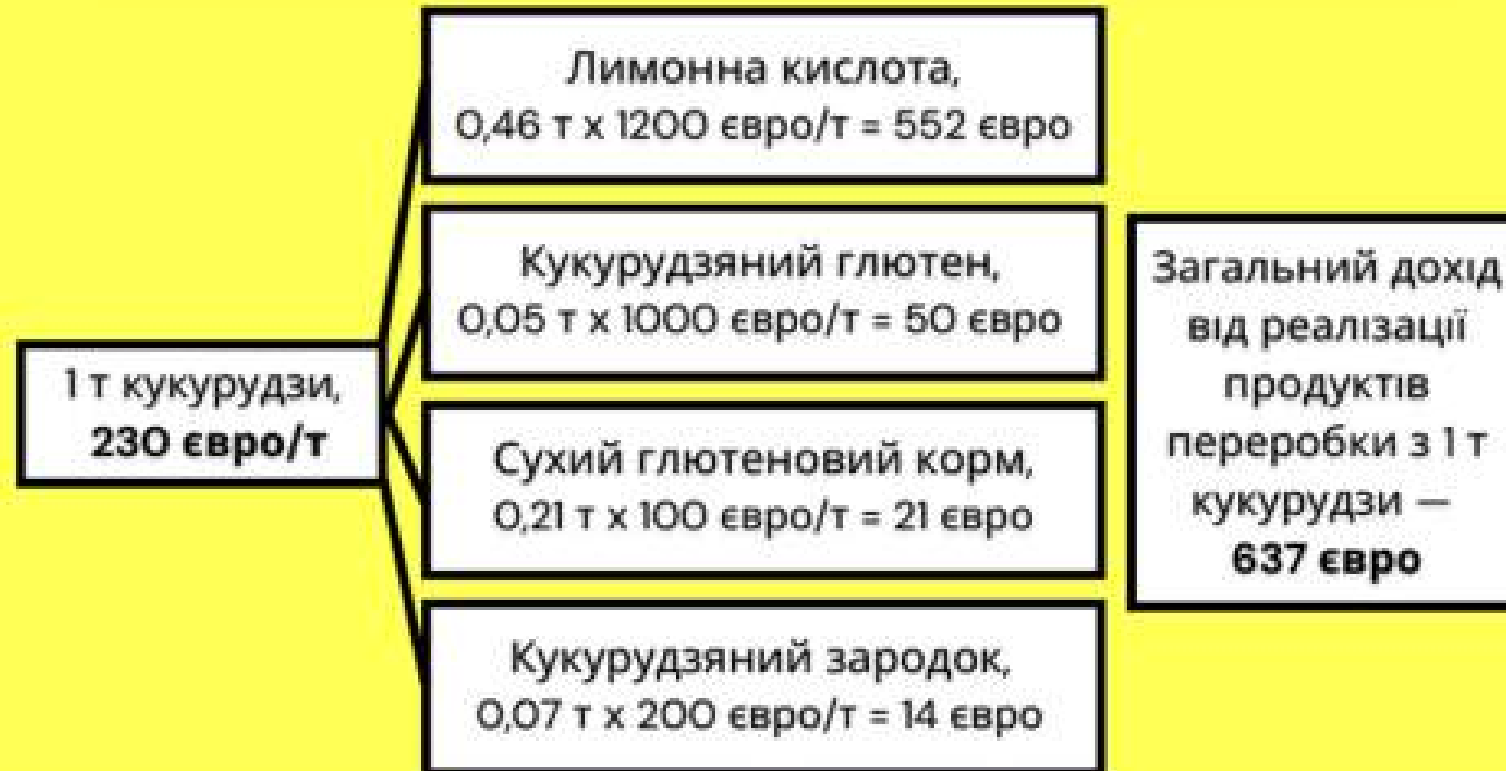
Рівень доданої вартості переробки кукурудзи (в цінах EXW – склад продавця на кінець 2021 року)

Ефективність виробництва лимонної кислоти з кукурудзи

Рівень доданої вартості переробки кукурудзи
(в цінах EXW – склад продавця на кінець 2021 року)

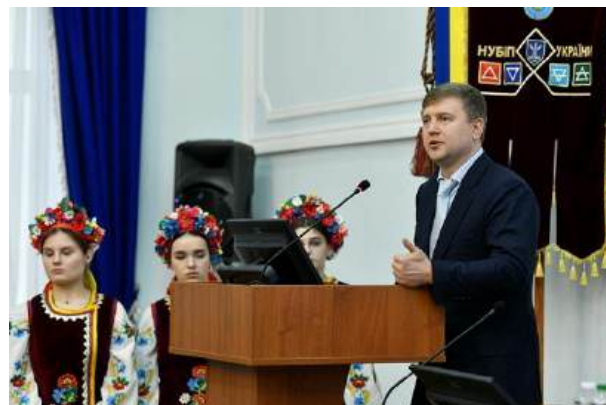

Напрями переробки сировини

Сировина	Харчова промисловість	Фармацевтична промисловість	Біотехнології	Текстильна і паперова продукція	Косметика	Сільське господарство	Хімічна промисловість	Енергетика
Кукурудза 30+	крохмаль, глюкозно-фруктозний сироп, мальтодекстрин, олія, борошно, E1422, E1442	сорбітол, глюкоза, аскорбінова кислота, етанол, антиоксиданти	біоетанол, біопластики, біорозчинники, полімолочна кислота (PLA)	крохмальні клеї, фінішні покриття, біополімери	зволожувачі, емульгатори, скраби, стабілізатори	комбікорми, лізин та інші амінокислоти, органічні добрива	етанол, олігосахариди (основа для барвників і ПАР), полісахариди, фурфурол (синтетичні смоли)	біогаз, пелети і брикети
Пшениця 30+	борошно, крохмаль, глютен, сиропи, висівки, зародок, ізоляти	глюкоза, сорбітол, мальтодекстрин, БАДи	біоетанол, біопластики, амінокислоти, полімолочна кислота (PLA)	крохмальні клеї, обробка тканин для підвищення еластичності, покриття для паперу	зволожувачі, емульгатори, скраби, стабілізатори	комбікорми, лізин та інші амінокислоти, органічні добрива	крохмальні похідні (основа клеїв, фарб, лаків), полісахариди (гелі, плівки), етанол, фурфурол	біогаз, пелети і брикети
Соя 20+	ізоляти, соєве молоко, тофу, олія, борошно, лецитин, соус, текстурований соєвий білок	соєві ізофлавіони, лецитин, стероли, біоактивні пептиди, олія (мазі)	біопластики, біодизель, біорозчинники, амінокислоти	волокна, клеї, полімери	олія, лецитин, ізофлавіони, фітостероли, соєвий білок	комбікорми, лізин та інші амінокислоти, органічні добрива, білкові корми	олія, полімери (клеї, пластмаси), стерини, ферментовані продукти	біодизель, біогаз, пелети і брикети
Молоко 30+	питне і сухе молоко, сироваткові білки, казеїн, лактоза, сири і йогурти, масло і вершки, кефіри і ряженка	лактоза, казеїнат кальцію, сироваткові пептиди, імуноглобулін (молозиво), лактоферин, казеїн, гідролізати білків	біопластики, ферментовані продукти, мікроінкапсульовані речовини	казеїнові клеї, молочні волокна (протеїнові), покриття для тканин	лактоза, молочні білки, лактоферин, сироваткові пептиди, жирні кислоти	корми	казеїнові покриття, лактоза та похідні, жирні кислоти та гліцерин, біополімери	

НУБіП – платформа для обговорення та вирішення актуальних проблем розвитку країни, суспільства, освіти, науки та різних галузей економіки

100+ заходів щороку

Форми співпраці університетів і бізнесу:

довіра – комунікація – інтереси – якість –
ресурси – результат

- СПІЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ДОСЛІДНИЦЬКІ ЦЕНТРИ
- ДОВГОСТРОКОВЕ СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО (ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ, ВЕЛИКІ КОМПАНІЇ – УТВОРЕННЯ АЛЬЯНСІВ, КОНСОРЦІУМІВ)
- ПАРТНЕРСТВО З ПЕРЕДАЧІ ЗНАНЬ (МЕРЕЖІ ТРАНСФЕРУ ЗНАНЬ І ТЕХНОЛОГІЙ, НАЦІОНАЛЬНІ ЦЕНТРИ ДЛЯ УНІВЕРСИТЕТІВ І БІЗНЕСУ)
- ЦЕНТРИ ДОСКОНАЛОСТІ КОМПАНІЙ НА БАЗІ УНІВЕРСИТЕТІВ
- НАДАННЯ УНІВЕРСИТЕТАМ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ УСУНЕННЯ ПРОГАЛИН В ТЕХНОЛОГІЧНИХ НАВИЧКАХ
- СПОНСОРОВАНІ КОМПАНІЯМИ НАУКОВІ РОБОТИ СТУДЕНТІВ (ГРАНТИ)
- ВІДРЯДЖЕННЯ, СТАЖУВАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
- ФОНДИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА РОЗРОБОК КОМПАНІЙ

Тематика договорів на замовлення бізнесу

- Проведення науково-дослідних робіт з оцінки біологічної, екотоксикологічної оцінки ефективності конфіденційних продуктів, формуляцій або хімічних речовин в ході випробувань (польові, модельні);
- Лабораторні випробування (вода, ґрунт, корми, агрохімікати, сировина, продукти харчування);
- Розроблення нормативно-технічного забезпечення виробництва продукції (ТУ, СОУ, регламенти);
- Експертні заключення;
- Рекомендації щодо удосконалення технологій виробництва та підвищення рентабельності бізнесу;
- Моделювання процесів тепломасообміну в біотехнічних об'єктах;
- Ветеринарно-санітарний супровід виробництва тваринницької продукції;
- Фітопатологічний аналіз рослин;
- Апробація нових технологічних рішень

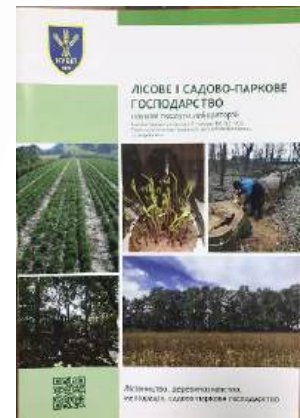

Наука для бізнесу

<https://nubip.edu.ua/node/15746>

Видимість вчених та лабораторій

Виконання інноваційних, інвестиційних та наукових проєктів, практичне навчання

- Проєкт **Cropwise Operations** для отримання карбонових сертифікатів в рамках Європейської зеленої програми;
- Дослідження з компанією **Pioneer** з вивчення нових гібридів кукурудзи та соняшнику (Великоснітинське НДГ);
- На площі понад 100 га у ННВП «Дослідне поле» проводяться дослідження кафедр агробіологічного факультету та факультету захисту рослин, біотехнологій та екології. Продовжуються дослідження за проєктом **EcoTwins** (Агрономічна дослідна станція);
- Вивчення дослідних посівів міскантусу в рамках проєкту **НАТО** (Ворзель);
- Проєкт **Технопарку «Ворзель»**;
- Практичне навчання студентів: 2023 – **2238** осіб, 2024 – **2371** особа.

Оксана ТОНХА,

проректор з наукової роботи та інноваційної діяльності

+380 97 544 74 40

tonkha.o@nubip.edu.ua

Володимир ОТЧЕНАШКО,

начальник науково-дослідної частини

+380 97 687 33 14

otchenashko@nubip.edu.ua

nubip.edu.ua

